Cymraeg mewn Ymarfer Proffesiynol 2

Welsh in Professional Practice 2

2024-25

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre *for* Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

www.athrofa.cymru

Peniarth .cymru
RHAGOR iaith
CANOLFAN GWASANAETHAU CYMRAEG
WELSH LANGUAGE SERVICES CENTRE

BA2 Sylfaen - Darlith 9
Yr Amser

s.hart-lewis@uwtsd.ac.uk

Mae hi'n amser cofrestru!

1. Greeting!
2. Feelings
3. It's Registration Time!
4. Discuss the date
5. Discuss the weather
6. Ask questions about classroom objects – Ble mae'r? Beth ydy hwn/hon? Ga i ...? Pa liw ydy'r ...? Sawl ...? Faint o ...?
7. Praise!

Adolygu Enwau + Rhifau

Gwrywaidd	Benywaidd
1 **un + DIM treiglad**	1 **un + treiglad meddal**
2 **dau + treiglad meddal**	2 **dwy + treiglad meddal**
3 **tri + treiglad llaes**	3 **tair + DIM treiglad**
4 **pedwar + DIM treiglad**	4. **pedair + DIM treiglad**
y + enw gwrywaidd = DIM treiglad	y + enw benywaidd = treiglad meddal

Y Treiglad Meddal

p	t	c	b	d	g	ll	m	rh
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
b	d	g	f	dd	-	l	f	r

Ydych chi'n cofio?

Yn Gymraeg, numbers are followed by a **singular noun** (not plural as in English), e.g.

dau afal	*two apples*
tri llyfr	*three books*
pedwar pensil	*four pencils*

cŵn (eg)

dau **g**i

tri **ch**i

pedwar ci

cathod (eb)

dwy **g**ath

tair cath

pedair cath

Sawl ...? / Faint o ...? *How many ...?*

Sawl?

We use '**sawl**' with the singular, e.e.

Sawl **plentyn** sy yn y dosbarth?

Faint o?

We use '**faint + o**' with the plural, e.e.

Faint o **blant** sy yn y dosbarth?

Sawl + enw unigol
(singular noun)

Sawl	**llyfr**	sy	ar y	silff?
	pensil			bwrdd?
	llun			wal?
	afal		yn y	fasged?
	cyfrifiannell		yn y	drôr?

Faint o + treiglad meddal + enw lluosog
(plural noun)

Faint o	**lyfrau**	sy	ar y	silff?
	bensiliau			bwrdd?
	luniau			wal?
	afalau		yn y	fasged?
	gyfrifianellau		yn y	drôr?

Ydych chi'n cofio?

enw	1	2	3	4
bachgen				
llyfr				
merch				
ci				
cath				

Beth ydy'r dyddiad heddiw?

Dydd Sul
Dydd Llun
Dydd Mawrth
Dydd Mercher
Dydd Iau
Dydd Gwener
Dydd Sadwrn

Ionawr
Chwefror
Mawrth
Ebrill
Mai
Mehefin
Gorffennaf
Awst
Medi
Hydref
Tachwedd
Rhagfyr

1af y cyntaf	**2il** yr ail	**3ydd** y trydydd	**4ydd** y pedwerydd	**5ed** y pumed	**6ed** y chweched	**7fed** y seithfed
8fed yr wythfed	**9fed** y nawfed	**10fed** y degfed	**11eg** yr unfed ar ddeg	**12fed** y deuddegfed	**13eg** y trydydd ar ddeg	**14eg** y pedwerydd ar ddeg
15fed y pymthegfed	**16eg** yr unfed ar bymtheg	**17eg** yr ail ar bymtheg	**18fed** y deunawfed	**19eg** y pedwerydd ar bymtheg	**20fed** yr ugeinfed	**21ain** yr unfed ar hugain
22ain yr ail ar hugain	**23ain** y trydydd ar hugain	**24ain** y pedwerydd ar hugain	**25ain** y pumed ar hugain	**26ain** y chweched ar hugain	**27ain** y seithfed ar hugain	**28ain** yr wythfed ar hugain
29ain y nawfed ar hugain	**30ain** y degfed ar hugain	**31ain** yr unfed ar ddeg ar hugain				

Dydd Mawrth, Hydref y nawfed.

Dweud yr Amser
Telling the Time

Faint o’r gloch ydy hi?

Faint o’r gloch **ydy hi?** **Mae hi’n** un **o’r gloch.**

Amser Presennol

ddau
dri
bedwar
bump
chwech
saith
wyth
naw
ddeg
un ar ddeg
ddeuddeg

Rydyn ni’n defnyddio '**hi**' wrth ddweud yr amser.

*We use ‘**hi**’ as ‘it’ when discussing the time.*

Mae treiglad meddal ar ôl **‘n.**
*There is a soft mutation after ‘**n**, e.g.*

Mae hi’n **dd**au o’r gloch.

Faint o'r gloch ydy hi?

Mae hi'n ...... o'r gloch.

Faint o'r gloch ydy hi?

Mae hi’n ...... o’r gloch.

Faint o'r gloch ydy hi?

Mae hi’n ...... o’r gloch.

Faint o'r gloch ydy hi?

Mae hi’n ... hanner dydd.
hanner nos.

ganol dydd.
ganol nos.

Faint o’r gloch oedd hi?

Faint o’r gloch **oedd hi?**

Amser Gorffennol

Roedd hi’n un / ddau / dri / bedwar / bump / chwech / saith / wyth / naw / ddeg / un ar ddeg / ddeuddeg **o’r gloch.**

Rydyn ni’n defnyddio '**hi**' wrth ddweud yr amser.

*We use ‘**hi**’ as ‘it’ when discussing the time.*

Mae treiglad meddal ar ôl **‘n.**

*There is a soft mutation after ‘**n**, e.g.*

Roedd hi’n **dd**au o’r gloch.

Faint o'r gloch **oedd** hi?

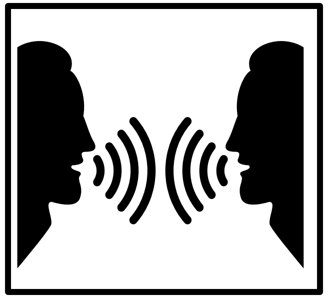

Faint o’r gloch fydd hi?

Faint o’r gloch fydd hi? **Bydd hi’n** un **o’r gloch.**

Amser y Dyfodol

ddau
dri
bedwar
bump
chwech
saith
wyth
naw
ddeg
un ar ddeg
ddeuddeg

Rydyn ni’n defnyddio '**hi**' wrth ddweud yr amser.

*We use ‘**hi**’ as ‘it’ when discussing the time.*

Mae treiglad meddal ar ôl **‘n.**
*There is a soft mutation after ‘**n**, e.g.*

Bydd hi’n **dd**au o’r gloch.

Faint o'r gloch **fydd** hi?

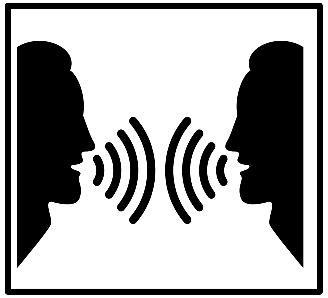

Faint o’r gloch ydy hi, Mr Blaidd?

Gêm Buarth (Cynradd)

*One child to be Mr. Blaidd and the others to face him and chant "***Faint o'r gloch ydy hi, Mr Blaidd?***"* *Mr. Wolf says, “***Mae hi’n un o’r gloch***”* *and the children take one small step forward.* *When they reach 1 2 o’clock, Mr. Blaidd shouts, “***Amser Cinio!***” and runs forward to catch a child. This is repeated until only one child remains. He/She will be the next Mr. Blaidd.*

Caneuon Amser (Cynradd)

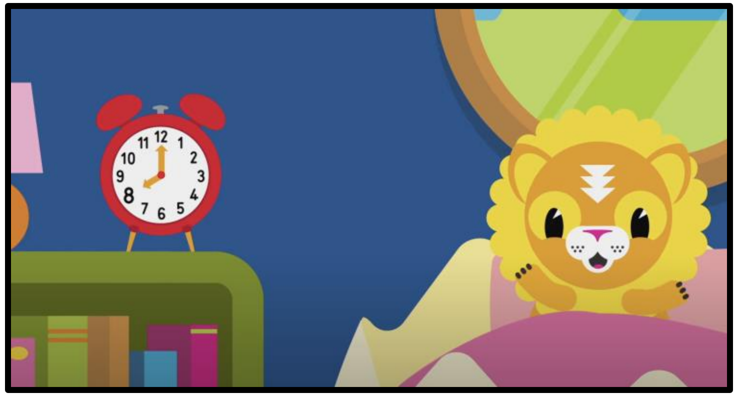

https://www.youtube.com/watch?v=RUh_PeCqMWg

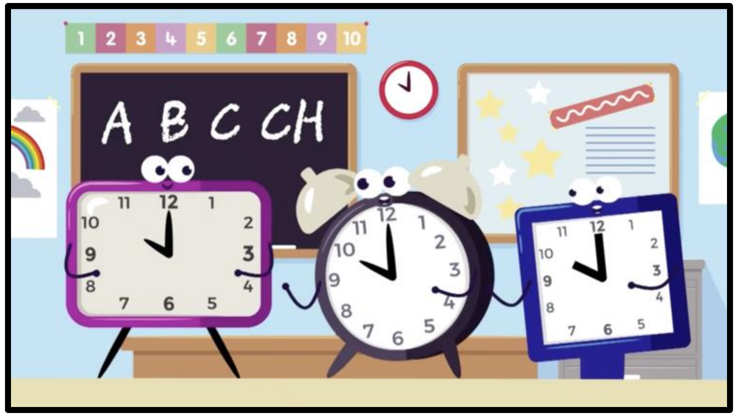

https://www.bbc.co.uk/bitesize/articles/zgfyhcw

wedi *past*

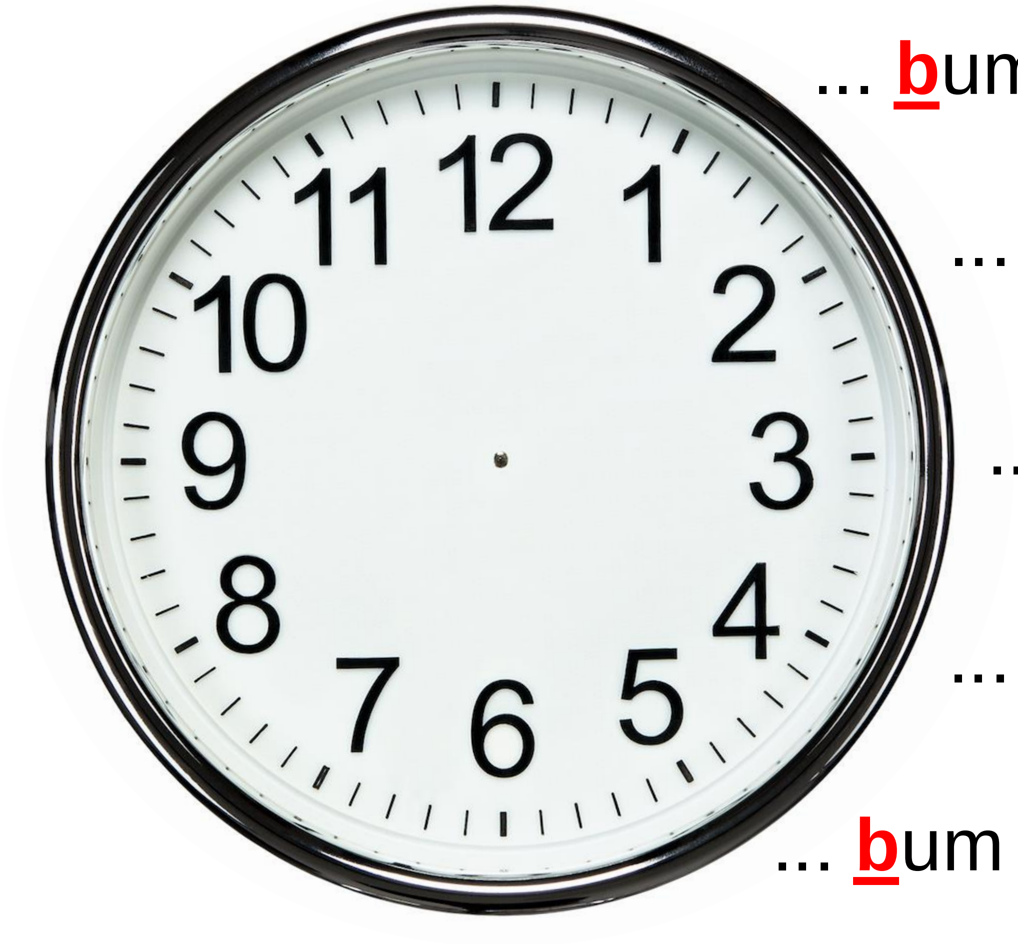

... bum munud wedi....

... ddeng munud wedi....

... chwarter wedi....

... ugain munud wedi....

... bum munud ar hugain wedi....

... hanner awr wedi....

Faint o'r gloch ydy hi?

Mae hi’n …… wedi ……

Faint o'r gloch oedd hi?

Roedd hi’n ...... wedi ......

Faint o'r gloch fydd hi?

Bydd hi'n ...... wedi ......

Faint o'r gloch ydy hi?

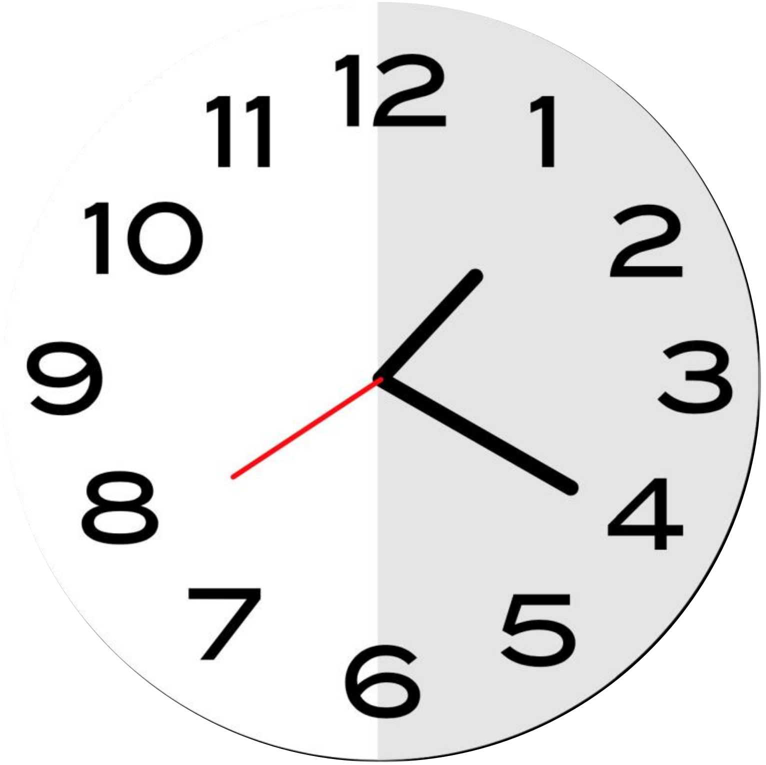

Mae hi'n ...... wedi ......

Faint o'r gloch oedd hi?

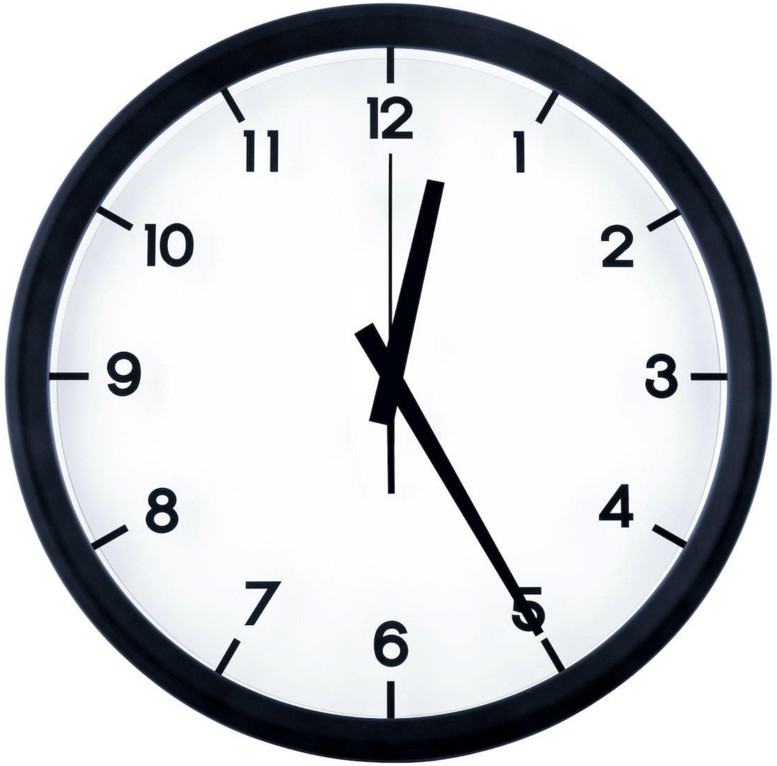

Roedd hi'n ...... wedi ......

Faint o'r gloch fydd hi?

Bydd hi’n ...... wedi ......

i *to*

... bum munud i....

... ddeng munud i....

... chwarter i....

... ugain munud i....

... bum munud ar hugain i....

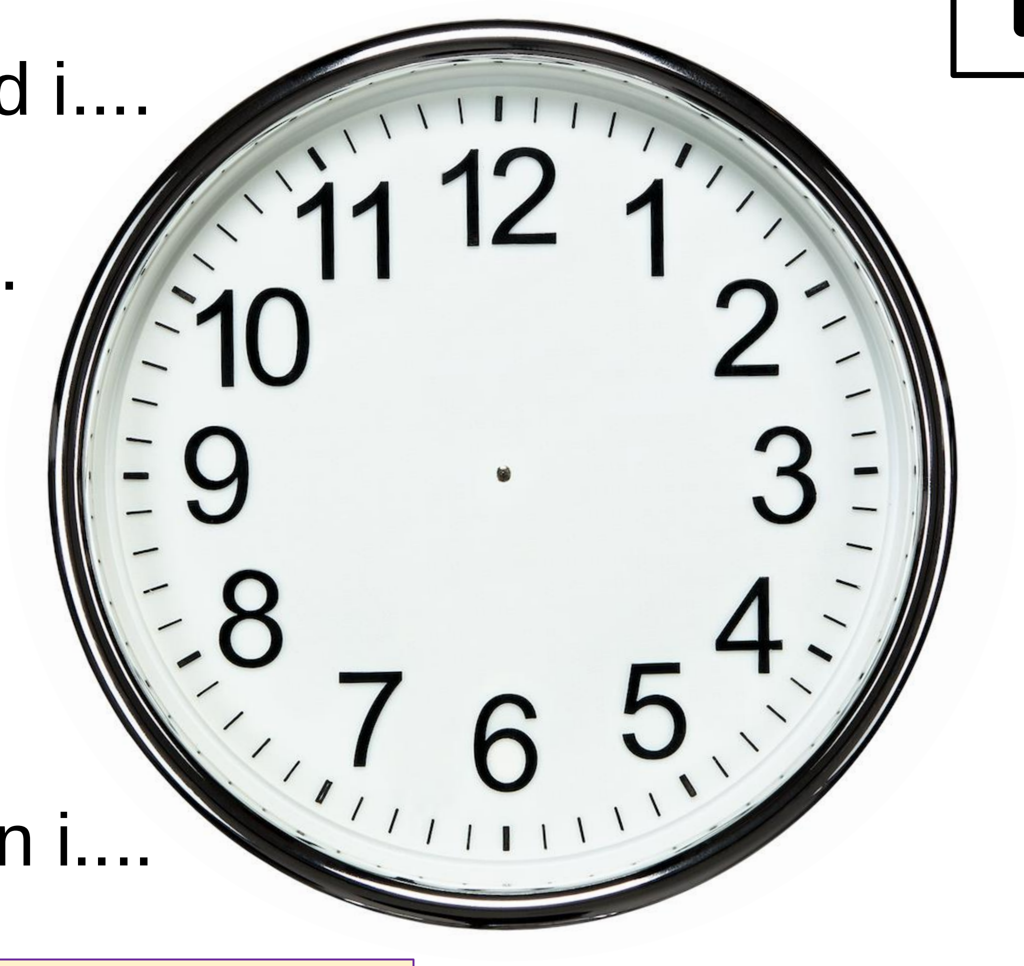

i + treiglad meddal e.e. Mae hi'n bum munud i ddeg.

Faint o'r gloch ydy hi?

Mae hi’n …… i ……

Faint o'r gloch oedd hi?

Roedd hi’n ...... i ......

Faint o'r gloch fydd hi?

Bydd hi’n ...... i ......

Faint o'r gloch ydy hi?

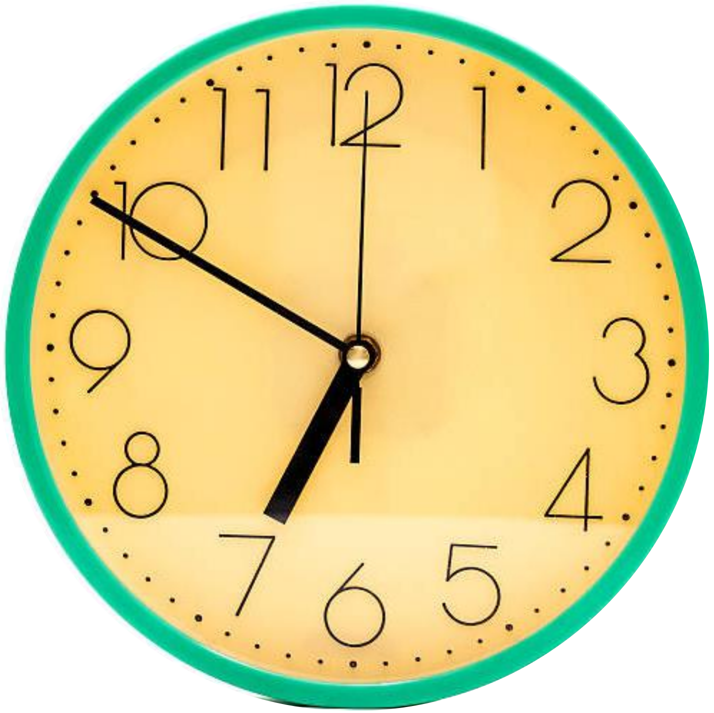

Mae hi'n ...... i ......

Faint o'r gloch oedd hi?

Roedd hi’n ...... i ......

Gêm lwp - Amser *Loop game - Time*

<u>Cyfarwyddiadau i'r tiwtor:</u>

- Ar y sleidiau nesaf mae cardiau. Bydd angen eu torri yn llorweddol fel bod un stribed gan bawb – un blwch llwyd golau ac un blwch lliw llwyd tywyllach. Mae digon o gardiau yma ar gyfer 16 chwaraewr
- Cymysgwch y cardiau
- Dosbarthwch y cardiau ar hap o gwmpas y dosbarth
- Bydd y myfyriwr sydd â'r seren ar ei gerdyn yn dechau. Rhaid dweud yr amser sydd ar yr ochr dde yn gyntaf (y fersiwn Saseneg)
- Bydd gan y myfyriwr nesaf y cyfieithiad i'r Gymraeg. Bydd y myfyriwr hwnnw'n dweud yr amser yn Gymraeg yn gyntaf ac yna'n darllen yr amser yn Saesneg. Bydd y myfyriwr nesaf yn gwneud yr un peth – darllen y cyfeithiad Cymraeg cyn darllen y frawddeg Saesneg, a.y.y.b.
- Gellir amseru'r lwp (sef dod nôl at y person cyntaf)

Mae hi'n bump o'r gloch.	It is quarter past six.
Mae hi'n chwarter wedi chwech.	It is half past two.
Mae hi'n hanner awr wedi dau.	It is midday.
Mae hi'n hanner dydd.	It is five past eleven.

Mae hi'n **b**um munud wedi un ar **dd**eg.	It is quarter past four.
Mae hi'n chwarter i **b**edwar.	It is twenty five past seven.
Mae hi'n **b**um munud ar hugain wedi saith.	It is six o'clock.
Mae hi'n chwech o'r gloch.	It is twenty to nine.

Mae hi'n ugain munud i naw.	It is quarter past three.
Mae hi'n chwarter wedi tri.	It is ten minutes past ten.
Mae hi'n **<u>dd</u>**eng munud wedi deg.	It is five minutes to eight.
Mae hi'n **<u>b</u>**um munud i wyth.	It is quarter past eight.

Mae hi'n chwarter wedi wyth.	It is quarter to eight.
Mae hi'n chwarter i wyth.	It is twenty five minutes to three.
Mae hi'n **b**um munud ar hugain i **d**ri.	It is half past midnight.
Mae hi'n hanner awr wedi hanner nos.	It is five o'clock.

Rhowch gynnig arni! (Cynradd)

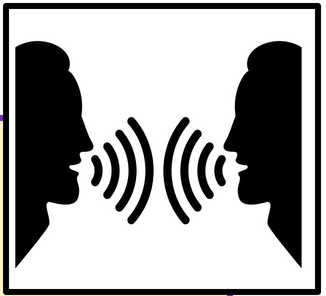

Athro: Miss Ann, faint o’r gloch ydy hi?

Miss Ann: Mae hi’n chwarter wedi deg.

Athro: O **b**obl bach! Bydd y **g**loch yn canu mewn chwarter awr.

Miss Ann: Bydd wir!

Athro: Nawr te **b**lant, mae hi’n chwarter wedi deg. Mae hi’n amser tacluso.

Plant: Iawn, Syr.

Athro: Yna, eisteddwch ar y mat. Mae hi’n ugain munud wedi deg. Mae hi’n amser ffrwyth.

* * *

Athro: Mae’r **g**loch wedi canu. Mae hi’n hanner awr wedi deg. Mae hi’n amser chwarae!

Plant: Hwre!

Rhowch gynnig arni! (Uwchradd)

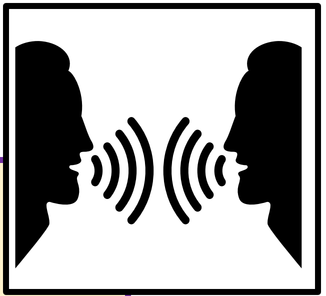

Athro: Lois, faint o'r **g**loch ydy hi?

Lois: Mae hi'n **dd**eng munud i un ar **dd**eg, Syr.

Athro: O **b**obl bach! Bydd y gloch yn canu mewn deng munud.

Lois: Bydd wir!

Athro: Nawr te **b**awb, mae deng munud gyda chi i orffen eich gwaith. Oes rhywun eisiau help?

Ffion: Fi, plîs.

* * *

Athro: Mae'r gloch wedi canu. Mae hi'n un ar **dd**eg o'r gloch. Mae hi'n amser egwyl.

Plant: Hwre!

Amserlenni!

Cyfarwyddiadau i'r tiwtor

- Bydd y myfyrwyr yn gweithio mewn parau.
- Mae Partner A yn gofyn cwestiynau gan ddefnyddio Sleid 53 i Bartner B, e.e.

  Faint o'r gloch mae Gymraeg ar ddydd Llun?
- Mae'r un pynciau gyda/efo nhw ar eu hamserlenni ond mae un ar ddydd Llun ac un ar ddydd Mawrth.
- Yna, mae Partner B yn gofyn cwestiynau gan ddefnyddio Sleid 54, e.e.

  Faint o'r gloch mae Gwyddoniaeth ar ddydd Mawrth?
- Atgoffwch y myfyrwyr i ddefnyddio brawddegau llawn wrth ateb, e.e.

  Mae Ymarfer Corff am ddau o'r gloch ar ddydd Mawrth.

Amserlen Partner A

Dydd Llun	
9:15	
10:45	
11:10	
12:05	
2:00	
3:25	
4:00	

Dydd Mawrth	
9:15	**Saesneg**
10:45	**Hanes**
11:10	**Ymarfer Corff**
12:05	**Gwyddoniaeth**
2:00	**Mathemateg**
3:25	**Cerddoriaeth**
4:00	**Clwb Celf**

e.e. Faint o'r gloch mae Saesneg?

Amserlen Partner B

Dydd Llun

9:15	**Mathemateg**
10:45	**Cymraeg**
11:10	**Saesneg**
12:05	**Hanes**
2:00	**Ymarfer Corff**
3:25	**Gwyddoniaeth**
4:00	**Clwb Celf**

Dydd Mawrth

9:15	
10:45	
11:10	
12:05	
2:00	
3:25	
4:00	

e.e. Faint o'r gloch mae Mathemateg?

Pryd? *When?*

Pryd	wyt ti'n	dihuno	fel arfer?	Rydw i'n	dihuno	am	saith o'r gloch	fel arfer.
	ydych chi'n	codi		Rydyn ni'n	codi		**dd**euddeg o'r gloch	
		bwyta brecwast			bwyta brecwast		chwarter i un	
		mynd i'r ysgol			mynd i'r ysgol			
		bwyta cinio			bwyta cinio			
		mynd i'r gwely			mynd i'r gwely			

Mae treiglad meddal ar ôl '**am**'.
There is a soft mutation after '**am**', *e.g.*

Rydw i'n codi am **dd**eg o'r gloch fel arfer.

Pryd wyt ti'n …..?

Rydw i'n codi **tua** ______________________________.

Rydw i'n mynd i'r ysgol **tua** _____________________.

Rydw i'n bwyta cinio **tua** ________________________.

Pryd wyt ti’n …..?

Rydw i’n mynd i’r ysgol **erbyn** ___________________.

Rydw i’n mynd i’r gwely **erbyn** ___________________.

Pryd wyt ti’n …..?

Rydw i’n codi **cyn** ______________________________.

Rydw i’n mynd i’r ysgol **cyn** _____________________.

Rydw i’n bwyta cinio **cyn** ________________________.

Pryd wyt ti'n …..?

Rydw i'n codi **ar ôl** ___________________________.

Rydw i'n bwyta cinio **ar ôl** _____________________.

Rydw i'n bwyta swper **ar ôl** ___________________.

Codwch a sgwrsiwch!

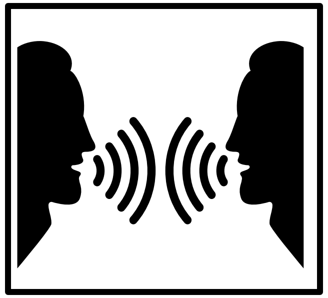

Enw	codi	bwyta brecwast	cyrraedd adre	mynd i'r gwely
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Y trydydd person

Mae Mared	yn cyrraedd adref	am	**b**ump o’r gloch	fel arfer.
		cyn	pump o’r gloch	
		tua	**ph**ump o’r gloch	
		erbyn	pump o’r gloch	
		ar ôl	pump o’r gloch	

Pryd mae ...?

Pryd	mae Aled yn	codi	fel arfer?	Mae Aled yn ......
	mae Jini'n	bwyta brecwast		Mae Jini'n ......
	mae'r plant yn	mynd i'r ysgol		Mae'r plant yn ......
	mae'r Clwb Brecwast	yn dechrau		Mae'r Clwb Brecwast ......
	mae'r ymarfer rygbi	yn gorffen		Mae'r ymarfer rygbi ....

Rhowch gynnig arni!

Bedwyr: Guto, faint o'r gloch mae'r ymarfer rygbi heno?

Guto: Mae'r ymarfer am hanner awr wedi chwech.

Bedwyr: Wyt ti'n mynd?

Guto: Ydw. A ti?

Bedwyr: Ydw, ond bydda i'n hwyr. Dydw i ddim yn gallu cyrraedd erbyn hanner awr wedi chwech.

Guto: Pam?

Bedwyr: Mae ymarfer côr gyda fi yn gyntaf ond bydda i yno cyn saith o'r gloch.

Guto: Popeth yn iawn. Gwela i di tua saith o'r gloch.

Bedwyr: Ie, wir!

Amser hamdden *Spare time*

pobi	**bocsio**	**marchogaeth**
seiclo	**darllen**	**nofio**

Amser hamdden

coginio	**rhedeg**	**siopa**
mynd â'r ci am dro	**canu**	**chwarae hoci**

Amser hamdden

chwarae Lego

mynd i'r sinema

pêl-droed

chwarae gemau bwrdd

gwylio'r teledu

pêl-rwyd

Pryd wyt ti’n …..?

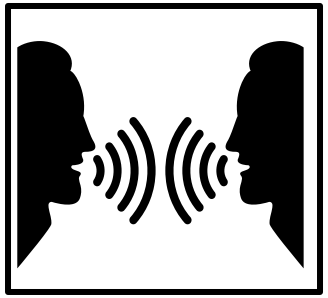

Rydw i’n _____________ ar nos Fawrth.

Rydw i’n _____________ am saith o’r gloch bob bore.

Rydw i’n _____________ yn y parc am hanner awr wedi wyth ar ddydd Sadwrn.

Wyt ti'n hoffi …?

Ydw, dw i'n hoffi …	achos …	mae'n hwyl.	*it's fun.*
	because …	mae'n **dd**iddorol.	*it's interesting.*
		mae'n **f**endigedig.	*it's fantastic.*
		mae'n ffordd **dd**a i ymlacio.	*it's a good way to relax.*
		dw i'n hoffi cadw'n heini.	*I like to keep fit.*
		dw i'n hoffi chwarae gyda fy ffrindiau.	*I like to play with my friends.*
		dw i'n hoffi ennill!	*I like to win!*
		dw i'n **g**ystadleuol.	*I am competitive.*
		dw i'n hoffi cael awyr iach.	*I like to get fresh air.*

Wyt ti'n hoffi …?

Nac ydw, dydw i **dd**im yn hoffi ….	achos …	mae'n **dd**iflas.	*it's boring.*
	because …	mae'n anodd.	*it's difficult.*
		dw i **dd**im yn hoffi cadw'n heini .	*I don't like to keep fit.*
		dw i **dd**im yn hoffi bod tu mewn.	*I don't like being indoors.*
		dw i **dd**im yn hoffi bod tu allan.	*I don't like being outdoors.*
		dw i **dd**im yn hoffi colli.	*I don't like to lose.*
		dw i **dd**im yn **g**ystadleuol.	*I am not competitive.*

Darllenwch y testun *(text)* yn ofalus.

Meddyliwch am gwestiynau addas i'w gofyn i'ch partner, e.e.

- **Pwy ...?**
- **Ble ...?**
- **Faint o'r gloch...?**
- **Beth ...?**
- **Pryd ...?**

Da iawn chi!

DW I'N DYSGU CYMRAEG

Daliwch ati!